

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ)

Website: www.arsi.gr

Email: info@arsi.gr

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) αποτελεί μία από τις πιο συχνές αναπτυξιακές διαταραχές της παιδικής ηλικίας. Τα πρωτογενή συμπτώματα της διαταραχής είναι η αυξημένη και μη ελεγχόμενη κινητική δραστηριότητα, η αδυναμία συγκέντρωσης και παρατεταμένης διατήρησης της προσοχής, καθώς και η αδυναμία οργάνωσης και ελέγχου των αντιδράσεων.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η συχνότητα εμφάνισης της ΔΕΠ-Υ στον παιδικό πληθυσμό σύμφωνα με τις πιο συντηρητικές εκτιμήσεις, κυμαίνεται από 3% έως 5%. Η συχνότητα εμφάνισης της ΔΕΠ-Υ είναι μεγαλύτερη στα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια και η αναλογία κυμαίνεται από 4:1 έως 9:1.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

Οι σύγχρονες έρευνες καταδεικνύουν ότι η εκδήλωση των πρωτογενών συμπτωμάτων της ΔΕΠ-Υ σχετίζεται με νευρολογικούς και γενετικούς παράγοντες. Ωστόσο, η έκβαση της διαταραχής επηρεάζεται κυρίως, από τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί θα αντιληφθούν, θα ερμηνεύσουν και θα αντιδράσουν στις δυσκολίες του παιδιού.

ΤΑ ΣΥΝΗΘΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΕΠ-Υ

Σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα, τα πρωτογενή συμπτώματα της ΔΕΠ-Υ (υπερκινητικότητα, απροσεξία, παρορμητικότητα) απορρέουν από το οργανικό υπόστρωμα της διαταραχής. Ωστόσο, ο τρόπος εκδήλωσης αυτών είναι δυνατόν να διαφέρει σημαντικά από παιδί σε παιδί, καθώς επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις συνθήκες του οικογενειακού και σχολικού περιβάλλοντος.

■ Η **υπερκινητικότητα** συνίσταται στην αυξημένη και μη ελεγχόμενη ανάγκη για κινητική δραστηριότητα, η οποία εκδηλώνεται ακόμη και σε περιστάσεις όπου οι συνθήκες απαιτούν τον έλεγχό της. Το παιδί με ΔΕΠ-Υ συχνά μπορεί να:

- κουνάει νευρικά τα χέρια ή/και τα πόδια του ή να στριφογυρίζει στη θέση του όταν κάθεται.
- σηκώνεται από τη θέση του στην τάξη ή σε άλλες περιστάσεις στις οποίες αναμένεται να παραμείνει ακίνητο.
- ενοχλεί τους άλλους και να κάνει φασαρία.
- μιλάει πολύ και ακατάπαυστα.
- παρουσιάζει δυσκολίες στο συντονισμό της αδρής και λεπτής κινητικότητας.
- προβαίνει σε παράτολμες πράξεις, με αποτέλεσμα να προξενεί ή/και να παθαίνει συχνά ατυχήματα.

■ Η **απροσεξία** συνίσταται στην αδυναμία συγκέντρωσης και παρατεταμένης διατήρησης της προσοχής, ιδιαίτερα σε δραστηριότητες που απαιτούν αυξημένη πνευματική προσπάθεια. Το παιδί με ΔΕΠ-Υ συχνά μπορεί να:

- δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί και, ακόμα και στις περιπτώσεις που συγκεντρώνεται, η προσοχή του να διασπάται εύκολα είτε από εξωτερικά ερεθίσματα είτε από τις ίδιες του τις σκέψεις.
- παρουσιάζει δυσκολία στην εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων και οδηγιών, ακόμη και στην περίπτωση που τις γνωρίζει καλά.
- απογοητεύεται εύκολα και να εγκαταλείπει γρήγορα τις προσπάθειές του.
- ξεχνάει πολύ εύκολα τις υποχρεώσεις του και να χαρακτηρίζεται από μειωμένη υπευθυνότητα.
- δυσκολεύεται να οργανώσει τη σκέψη του με βάση λογικούς κανόνες και να προγραμματίσει τις ενέργειες και τις δραστηριότητές του.
- χάνει τα πράγματά του και ο προσωπικός του χώρος να είναι συνήθως ακατάστατος.

■ Η **παρορμητικότητα** συνίσταται στην αδυναμία οργάνωσης και ελέγχου των αντιδράσεων. Η έλλειψη αυτοελέγχου εντοπίζεται τόσο σε επίπεδο λόγων και πράξεων, όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο. Το παιδί με ΔΕΠ-Υ συχνά μπορεί να:

- παρεμβαίνει και να διακόπτει τις συζητήσεις των άλλων, αναφέροντας μάλιστα πολλές φορές κάτι άσχετο με το θέμα.
- βιάζεται να απαντήσει στις ερωτήσεις που του απευθύνονται, με αποτέλεσμα συχνά να δίνει λανθασμένη απάντηση.
- δυσκολεύεται να περιμένει τη σειρά του στα παιχνίδια και να μην σέβεται τους κανόνες και τη σειρά των άλλων παιδιών.
- να επαναλαμβάνει πράξεις για τις οποίες έχει τιμωρηθεί επανειλημμένα.
- απαιτεί επίμονα την ικανοποίηση των επιθυμιών του, λόγω της αδυναμίας του να αναστείλει τις ακατάλληλες μορφές συμπεριφοράς.

ΤΑ ΣΥΝΟΔΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΕΠ-Υ

Οι δυσκολίες των παιδιών με ΔΕΠ-Υ δεν περιορίζονται στα πρωτογενή συμπτώματα της διαταραχής. Τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ είναι πιθανόν στην πορεία της ανάπτυξής τους να παρουσιάσουν προβλήματα συμπεριφοράς, αναπτυξιακές δυσκολίες, διαταραχές των γνωστικών λειτουργιών και της συναισθηματικής ανάπτυξης, καθώς και μαθησιακές δυσκολίες.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

Τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ παρουσιάζουν συχνά καθυστέρηση στην ανά-

πτυξη του λόγου, καθώς και δυσκολίες στην άρθρωση (αδυναμία προφοράς ορισμένων συμφώνων ή συμπλεγμάτων συμφώνων όπως π.χ. 'β', 'λ', 'δ', 'θ', 'ζ', 'ψ', 'τσ', 'κρ'). Ταυτόχρονα, οι δυσκολίες στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις μαθησιακές δυσκολίες τις οποίες είναι πολύ πιθανόν να αντιμετωπίσουν αργότερα.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Σύμφωνα με πλήθος ερευνητικών δεδομένων, τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ συχνά αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες. Τα ποσοστά συνύπαρξης της ΔΕΠ-Υ με τις μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να φτάσουν στο 70%.

Δυσκολίες στην ανάγνωση	Δυσκολίες στη γραφή
Παραλείψεις, προσθέσεις, αντιμεταθέσεις, αντικαταστάσεις γραμμάτων, συλληθιών ή/και λέξεων	Παραλείψεις, προσθέσεις, αντιμεταθέσεις, αντικαταστάσεις γραμμάτων, συλληθιών ή/και λέξεων
Αργή και συλληθιστή ανάγνωση, χωρίς καλή ροή	Ορθογραφικά λάθη, ακόμα και σε λέξεις που έχουν συστηματικά διδαχθεί
Ελλιπής κατανόηση του κειμένου	Καθρεφική γραφή
Δυσκολία στην πηκτική σύλληψη και διαφοροποίηση φθόγγων με πηκτική συγγένεια (β/φ, δ/θ, γ/χ, τ/κ)	Απουσία σημείων στίξης, απουσία κεφαλαίων ή παρεμβολή τους ανάμεσα στα μικρά
Ενδεχόμενη αντικατάσταση μιας λέξης από άλλη με παρόμοια σημασία	Κακογραφία, ακαταστασία στο γραπτό, αδικαιολόγητα κενά

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Έχει βρεθεί ότι οι έφηβοι με ΔΕΠ-Υ συχνά έχουν μειωμένες ακαδημαϊκές επιδόσεις και συχνά εγκαταλείπουν το σχολείο, αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής και συναισθηματικής προσαρμογής, εκδηλώνουν ανώριμη, αντικοινωνική ή ακόμη και παραβατική συμπεριφορά.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Για την αντιμετώπιση των δυσκολιών των παιδιών με ΔΕΠ-Υ έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια πολύ αποτελεσματικές τεχνικές οι οποίες και εφαρμόζονται στο Ψυχολογικό Κέντρο «Άρση». Οι τεχνικές αυτές στοχεύουν στον έλεγχο εκ μέρους του παιδιού των πρωτογενών συμπτωμάτων της ΔΕΠ-Υ, καθώς και στην αντιμετώπιση των πιθανών συνοδών προβλημάτων της διαταραχής. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού με ΔΕΠ-Υ απαιτεί τη συνεργασία του ειδικού, των γονιών και των παιδαγωγών.